

د الوتونکو سخته انفلونزا

(Highly Pathogenic Avian Influenza)

د دی رنځ واقع کیدل
په افغانستان کې
پیژندل شوی.

۱. تعریف

دا د چرگانو یو سخته ویروسی ناروغی ده د مبتلا کیدو او مړینې درجه ئی خورا لوړه او د زیاد اقتصادی زیان سبب کیږی.

۲. عامل

د انفلونزا ویروثونه د انفلونزا د ای (A) د ګروپ د ویروثونو له ډلې څخه دی چه د انفلونزا (Influenza) د جنس او د اورتو مایکسو ویږیدا (Orthomyxoviridae) د فامیل پوری اړه لری. د انفلونزا د (A) ګروپ نوع د دوه سطحی مولیکولو نو دهیم اګلوتینین (Haemo agglutinin) یعنی (H) په کوم کی چه ۱۶ نوع او نیورا مینیدیز - Neuraminidase (N) په کوم چه ۹ نوع دی طبقه بندی کیږی ټولی ډلې د H او N په الوتونکو کی لیدل شویږی. زیاتی نوعی د الوتونکو انفلونزا د رنځ د پیدا کیدو سبب نه کیږی کومی نوعی چه سخت شکل د مرض منځ ته راوړی په نامه د سخت رنځ تولیدونکی انفلونزا د الوتونکو سره یا ډیری. دغه ویروس د H5 او H7 پوری تړلی پیژندل شوی دی. د الوتونکو انفلونزا "Bird flu" تنها د (H5N1) نژاد ته ویل کیږی برعلاوه د H5N1 څخه ځینی نوری نوعی د سخت رنځ تولیدونکی انفلونزا (HPAI) له ډلې څخه شته چه د الوتونکو د انفلونزا (Bird flu) سره ورته کوم تړاو نه لری.

HPAI H5N1 یو سخته زونوتیکی رنځ دی.

۳. انتقال

د اخته شوی الوتونکو د افرازاتو او ترشحاتو د تماس په نتیجه کې منځ ته راځي د هوا د لپاری انتقال د یوه متر په فاصله کې صورت نیسی همدارنگه انتقال د دملوثو پنجره او نورو سامان الاتو سره صورت نیسی.

۴. نوع د حیواناتو چه مبتلا کیږي

زیاتی ډلی د الوتونکو پدی رنځ (HPAI) اخته کیږي. کلینیکی نینی نینانی تنها په چرگانو کی لیدل کیږي. ځینی نژادونه د دوی انسانانوته انتقال کوی. H5N1 په سلگونه انسانان مبتلا کړی او د مرینی اندازه تر ۵۰٪ پوری رسیدلی.

۵. کلینیکی نینی

پته دوره د رنځ ۱-۷ ورځو پوری ده. د مبتلا کیدو درجه لوړه او معمولاً ټول چرگان په مرض اخته کیږي. کلینیکی حالت که منځ ته راشی نو ډیر کم وخت نیسی. چرگان ډیرستومانه معلومیږي، اولبته نس ناسته لری او د مرگ څخه د مخی عصبی نینی هم د ځانه بښای. د مرینی درجه نردی سلوته رسیدی.

۶. غیر معمولی موندنی

په زیاتو اعضاوو کی پرسوب او خونریزی موجوده وی. د غاری، سر، تاج او قرقرو د پوستکی لاندی پرسوب او کله کله آبی رنگه معلومیږي. په پینو او وچه غاره کی هم خونریزی لیدل کیږي په سیروزی یا داخلی برخه کی خونریزی په نقطه ای ډول هم موجوده وی. پیوس هم پرسیدلی او خونریزی پکښی لیدل کیږي اما بدون د لابراتواری ازموینی د اجراکولو څخه پرته دا ټولی نینی (HPAI) تشخیص او موجودیت نشی په گوته کولی.

۷. تشخیص

(HPAI) تنها په کلینیکی نینو نینانو او غیر معمولی موندنو سره نشی په گوته کیدلای. زیات شمیر چټکی ازموینی شته چه د هغی په اجرا کولو سره د انفلونزا (A) گروپ او PCR ازموینی باید تر سره شی تر څو نوع ئی تشخیص شی.

تشخیص تفریقی په خاطر د چرگانو توغکی، د لارنکس او تراخیا التهاب او گمبورو (Gumboro) رنځونه په نظر کی ونیول شی.

۸. درملنه

په الوتونکو کې د HPAI لپاره تداوی نشته.

۹. مخنیوی او کنترول

د HPAI د رنځ د مخنیوی په خاطر ټول رنځور الوتونکی له نورو حساسو الوتونکو څخه لیرې وساتل شی. قوی حفاظتی تدابیر باید ونيول شی تر څو د مستقیم تماس او یا د سامان الاتو په ذریعه د انتقال امکان راکم او د مریضی د انتشار او واقع کېدو مخه ونيول شی. د شیوع په وخت کې مختلف واکسینونه موجود دی چه باید استعمال شی.

HPAI په تاج کې دابی رنگ موجودیت.

HPAI د غاړی پرسوب.

HPAI د پیوس پرسوب او خونریزی.